

vännäs

Dialogmöte Ö Spöland

2021-09-07

Historik under 1900-talet

- 1938 Spölandskatastrofen
- 1938 Invallningsförrättning Vännäs-Spöland
- 1940 Invallningsförrättning Spöland Östra
- **1949 Höga flöden som aldrig blev en översvämning pga intakta vallar**
- 1958 Stornorrfors
- 1995 höga flöden igen som visade brister på vallarna

Vad vi ska förhålla oss till

- Vallar ska finnas.
- I dagsläget är inte vallarna på östra sidan Vindelälven kompletta.
- Gamla förrättningarna bygger på fastighetsindelningen från 1938-1940.
- Bergsforsen kommer inte att grävas ur/sprängas (avrinning till Natura 2000).
- Höjning av järnvägsbron är redan avvisat i miljödomstolen 2003.

Varför +81.0-81.2 m RH 2000?

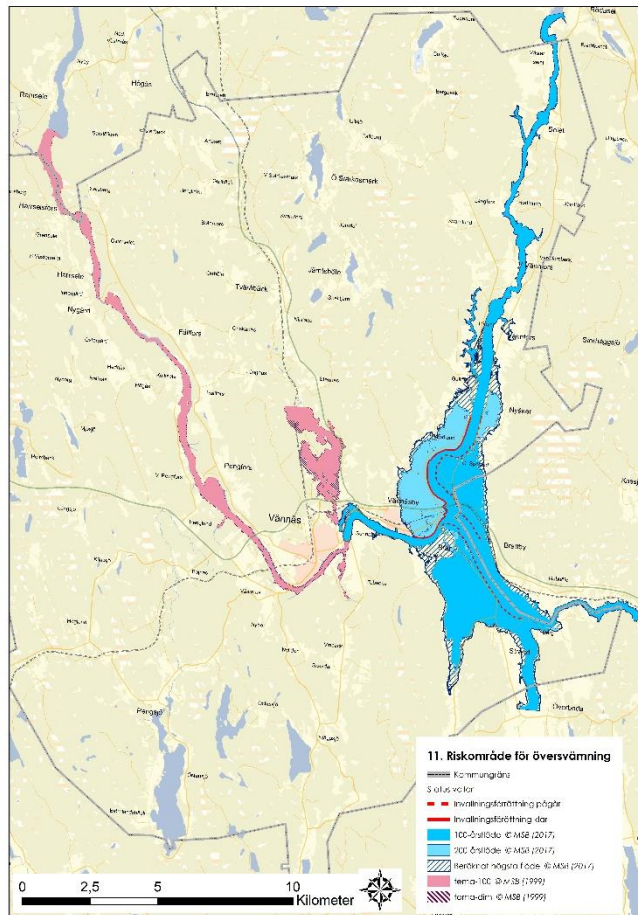
- Besluten från 1938 och 1940 fastlägger nivån
- Utredningar under vägen fram till Översvämningsdirektivet kommer fram till samma nivå
- Översvämningsdirektivets beslutade åtgärdsplan visar på att med klimatförändringar mm kommer en vall på +81.0 – 81.2 klarar framtida 100-årsflödet och nästan 200-årsflöde

Riskområde

- Ljusblått 200-årsflöde
- Mörkblått 100-årsflöde

Karta från översiktsplanen baserad på beslutad riskhanteringsplan 2015

Fullmäktige beslutade i översiktsplanen 2018 påbörja omprövning av de gamla invallningsföretagen i Brån och längs Ö Spöland

Vad gäller i dag utan åtgärd

Att inte underhålla vallarna är ett brott enligt miljöbalken

Blir det en översvämning som beror på att vallarna inte varit intakta blir invallningsföretagen från 39 och 40 skadeståndsansvarig

Försäkringsbolagen ser i dagsläget över försäkringslägen inom riskområden, t.ex. Skyfallen i Umeå hösten 2020, skyfall sommaren 2021

Vid översvämning kan försäkringsbolagen komma att kräva samfälligheten på kostnaderna

Ägarna till fastigheterna som bildar samfällighet (invallningsföretag) i de gamla förrättningsbesluten har ansvar för att vallarna är intakta oavsett om det finns aktiv styrelse eller ej.

I dagsläget ser det ut såhär

- Det finns invallningsföretag
- Man kan inte välja att vara med eller ej
- Befintliga deltagare har ansvar för vallarna
- Personlig deltagare är ansvarig i och med att man äger en berörd fastighet.
- Pumpar och vissa korta vall sträckor som tillhör företagen sköts enligt avtal av Vattenfall sen Stornorrfors tillkomst.

Vilka vägar kan vi gå

Omprövning

Tillsyn enligt
miljöbalken

Omprövning

- Ansökan till mark- och miljödomstolen
- Ansökan om statsbidrag från MSB
- Arbetar om andelstalen till dagens läge
- Eventuell annan sträckning av vallen
- Eventuellt andra lösningar utifrån behov men ger samma funktion

Tillsyn enligt miljöbalken

- Det finns domar från 1938 och 1940 som **bestämmer att vallar ska finnas** och dessa **fastigheter** är ansvariga genom befintliga invallningsföretag
- Tillsyn
- Föreläggande om åtgärd
- Åtalsanmälan för att vallen inte är underhållen

Åtal för det som hänt, dvs. bakåtriktat

Föreläggande om det som ska göras, dvs framåtriktat

Ny ansökan om ombildning innebär

- Nytt invallningsföretag av de två befintliga
- Andelstalen räknas om utifrån de som har nytta av vallen inom båtnadsområdet
- De som har nytta av vallen ingår i företaget
- Andelstalen, enligt förslaget, räknas dessutom om utifrån själva nyttans värde utifrån ett poängsystem, likt Brån. (lantmäterikartan gäller)
 - <1 ha 1 p
 - >1 ha 2 p
 - Ekonomibyggnad 1 p
 - Bostadshus/fritidshus 10 p
 - Samfälligheter 0 p
- Bostadshus/fritidshus uppförda på > +81,00 m, 0 p

Ur Dagens Nyheter 2021-08-03

EKONOMI

Väderrelaterade skador ökar hos försäkringsbolagen

UPPDATERAD 2021-08-03 PUBLICERAD 2021-08-01

I detta fallet befintliga
invallningsföretag

Ersättningar för väderrelaterade skador på fastigheter ökar hos flera försäkringsbolag. Om skadorna blir för stora kan kunderna riskera att få en dyrare försäkring - eller helt bli utan.

- Om vi ska kunna fortsätta att försäkra måste kommunerna bygga bort riskerna med översvämningar, säger Håkan Franzén på Trygg Hansa.

Varför just nu?

- Borde ha gjorts för 25-tal år sedan. Ren tur att inget 100-årsflöde kommit sen 1995.
- Fram till att vallarna inte är kompletta är **ägare till ursprungsfastigheterna skadeståndsansvariga** om ett högt flöde eller ett 100-årsflöde kommer och ställer till med skada
- Flerårig process innan fysiska arbetet påbörjas
(Brån tog 7 år från uppstart till bygget klart)
- Domstolsprocessen finansieras av Vattenfall och Vännäs kommun
- Kostnad för egna jurister får var och en ta själv
- Återuppbyggnaden finansieras av MSB och bygdeavgiftsmedel, dvs drabbas ingen fastighetsägare
- Ingen privat fastighetsägare har hittills drabbas av någon underhållskostnad (se V Spöland (25 år gammalt) Brån (3 år gammalt))

Kommunens del och ansvar

- Kommunen har egentligen **tagit sitt ansvar** genom beslut i översiktsplanen om att nybyggnad endast får ske på +81.0-81.2 m
- Kommunen vill **värna om medborgarna**
 - att inte bli ekonomiskt ansvariga om det blir översvämning
 - att försäkringsbolagen ska fortsätta försäkra och betala ut ersättning om en översvämning sker
- Endast stat eller kommun kan söka bidrag hos MSB
- Kompetens
- Genomförande

Vad händer nu

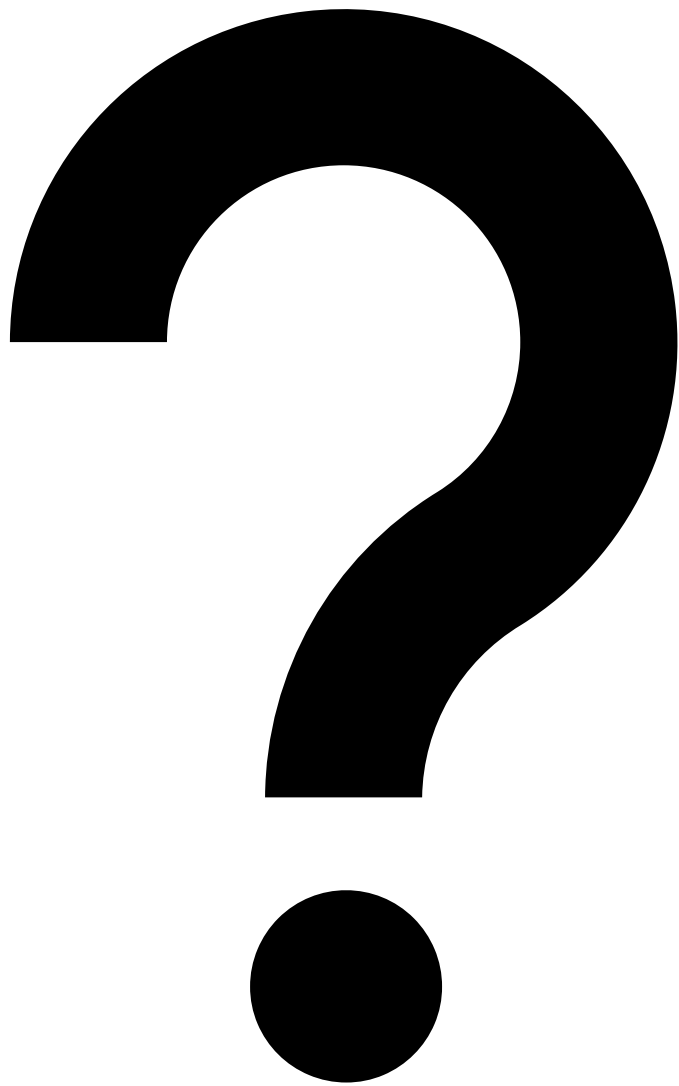
- Vi behöver **en sökande per äldre område** för att få in ansökningar till domstolen och till MSB. Kommunen kan inte söka pga. Ingen fastighet i området.
- Syftet med ansökan till Mark- och miljödomstolen är att slå samman befintliga företag till ett, samt att uppdatera fastighetsägarna och andelstalen. Eventuellt även se på annorlunda sträckning.
- Därefter startar Mark- och miljödomstolen dialogen fullt ut med berörda och kommunen om det slutgiltiga förslaget.
- Processen är **långvarig** och under resans gång finns **goda möjlighet för ändringar och korrigeringar** utifrån vad vi kommer fram till. Vi måste börja arbetet för att nå i mål förhoppningsvis innan nästa 100-årsflöde, eller högt flöde.
- Mark- och miljödomstolen beslutar.
- Efter beslut av mark- och miljödomstolen och MSB påbörjas arbete.

Hur går vidare

- Vem kan skriva på för respektive område? Om det inte är klart idag så återkoppla till Tore snarast tore.forsberg@vannas.se, 070-2256546
- Lennart och Tore sammanställer ansökningshandlingar till Mark- och miljödomstolen
- Handlingarna skrivs på och skickas in
- Mark- och miljödomstolen startar dialog och detaljarbetet pågår med sträckning av vallen, utseende och andra frågor.

Eller så gör vi ingenting

- Tillsyn utifrån gamla besluten – ursprungsfastigheterna ekonomiskt ansvariga för åtgärder
- Försäkringsbolagen diskuterar redan idag att inte ersätta eller försäkra där åtgärder ska finnas eller borde ha gjorts för att hindra skadan utifrån de scenarier som finns tillgängliga
- Inga nybyggen annat än på den höjd vallen skulle haft

Vill ni snacka ihop er nu?

